

La Cultura com a origen dels moviments socials

Publicat per [Interacció](#) [1] el 20/09/2016 - 09:08 | Última modificació: 05/02/2026 - 15:11

[Juanjo Puigcorbó](#) [2], Diputat delegat de Cultura de Barcelona | [Entreacte](#) [3], Revista d'arts escèniques i audiovisuals, 19 de setembre de 2016

Bon dia a tothom,

Com ja sabeu, ara fa tot just un any vaig deixar temporalment aquesta meravellosa professió d'actor en ser escollit regidor de l'Ajuntament de Barcelona. Poc després, el 31 de juliol també vaig ser nomenat diputat delegat de Cultura a la Diputació de Barcelona. Al cap d'uns mesos, a les eleccions següents, els ciutadans van escollir un gran nombre de representants de la societat civil que es van presentar a les llistes del Parlament de Catalunya. Ciutadans, com jo, provinents d'altres camps i que hem donat un pas endavant per coresponsabilitzar-nos del mandat democràtic de la nostra ciutadania: la voluntat d'un canvi radical. I ho vam fer moguts per un motiu, que pot resumir-se en una paraula que tots els artistes coneixem prou bé: compromís. Compromís amb el país i amb el canvi que alguns desitgem. Tanmateix, un cop assolit aquest canvi, tornaré a lluitar per l'actor que sempre he desitjat ser.

Un dels primers actes que vaig viure com a diputat, va ser precisament aquí al costat, a la plaça de Margarida Xirgu, per "descobrir" la placa posada a terra de la guanyadora de l'any passat, la meva amiga i admirada Teresa Vallicrosa (la Piula). (I aprofito per felicitar la guanyadora d'aquesta any, Mònica López). Va ser emocionant deixar algunes flors a les plaques de les antigues guanyadores, actrius que estimàvem i que malauradament ens han deixat, com ara l'Annita Lizaran o Rosa Novell.

Aquell dia vaig recordar que tot el que vèiem al voltant d'aquesta plaça fa quaranta anys no existia. Els edificis tenien un ús completament diferent de l'actual. No existia el Teatre Lliure, no existia el Mercat de les Flors, no existia el Teatre Grec, no existia aquest Institut del Teatre. Tot això es va aixecar amb l'esforç, l'empenta i la vitalitat d'una professió que va decidir agafar les regnes del seu destí.

Aquest any celebrem quaranta anys d'aquella empenta, d'aquella força imparable, d'aquell esperit, d'aquell élan dels anys setanta. Ho celebrem un gran nombre de gent d'aquesta professió, i us puc assegurar que ens sentim molt orgullosos d'haver estudiat a l'Institut del Teatre fa quaranta i d'haver trepitjat els escenaris: del primer Grec, del primer Mercat de les Flors, del primer Lliure. Serà un any llarg de celebracions per a tots els qui vam sortir d'un franquisme gris i vam obrir de bat a bat les portes del nostre futur. Una època irreplicable que no podem ni volem oblidar.

Alguns només teníem vint anys quan va morir el dictador. Vam viure l'assassinat de Puig Antich, les vagues de la construcció, la revolució dels clavells, les jornades llibertàries, el primer Grec, el Saló Diana, Dagoll Dagom, les primeres òperes d'estiu, les vagues per la llibertat d'expressió, el primers còmics (Rollo Emascarado, Víbora, Nazario, Ocaña), el Zeleste, Sisa, Canet Rock, el primer cinema alternatiu, etc., etc. L'enorme explosió cultural de Barcelona: una època magnífica en què vam poder sortir de la foscor.

Agosarats, però sense rancúnia: “de bon rotllo”, com dèiem en aquella època, i com queda reflectit d’una manera exemplar en l’exposició dels quaranta anys dels Comediants al Palau Robert (que no us podeu perdre per res del món), que ens mostra com aquells companys de Canet van començar a posar COLOR a aquell món tan tremendament gris. I ho van fer, com ho fèiem en aquella època, sense pinzell, directament del tub, amb colors vius, amb atreviment, amb alegria i amb una gran elegància.

Estàvem vius! Va ser la gran època de les manifestacions culturals: populars, plurals i escampades pertot arreu, és a dir, de Cultura amb majúscula. Precisament d’aquest concepte, cultura, que sembla molestar tant a alguns partits polítics. Tant els partits que des del poder han castigat, han trinxat, el món de la cultura d’una manera indecent, com els altres partits que s’omplen la boca de desitjos pel canvi, però que en el fons no dediquen ni una sola ratlla intel·ligible a polítiques culturals, però sí que en solen dedicar, i d’extenses, a les infraestructures, als tramvies, a les terrasses, a les voreres, als passos de vianants, als pipicans i a les caques de gos. I no vull dir amb això que no siguin importants les caques de gos, però la cultura és molt més important que els pipicans, encara que ocupin vint vegades menys espai en els programes d’alguns partits polítics.

La cultura és la quarta pota de l’estat de benestar. No volem que continuï sent la Ventafocs, és primordial. És el que ens distingeix, el que ens dóna identitat pròpia, el que marca la diferència... No volem un altre cop tecnòcrates culturals de tardo-franquisme. Ni tampoc volem experiments inconsistents. Hem d’obrir-nos a tots els processos participatius que és vulguin, hem de comptar amb la força dels veïns i les veïnes, sí!, però la cultura i l’art han de ser empesos necessàriament i fonamentalment pels artistes. L’art i la cultura han d’estar en mans dels artistes. Com ho van estar ara fa quaranta anys, i tal com demostren el Lliure, el Grec, el Mercat de les Flors, el Saló Diana, Dagoll Dagom, els Comediants, l’Institut del Teatre i tants i tants de grups i gent de teatre.

Aquesta és la lliçó: Si els partits polítics s’interessen poc per la cultura, els hi hem de recordar un altre cop que tots, absolutament tots, els moviments socials comencen sempre amb un moviment cultural, i que tots els moviments culturals tenen la seva màxima expressió en una música pròpia. La tenim? Tenim aquesta música? NO? Doncs, busquem-la!

M’heu de perdonar si m’he allargat massa en el món de la memòria, però aquesta és precisament LA COMPLICITAT que busquem avui entre tots els amics que ens acompanyaran al llarg d’aquesta jornada. Des de la Diputació de Barcelona aplaudim enèrgicament aquest projecte que ens han presentat Magda Puyo i Anna Valls, les nostres directores de l’Institut del Teatre i del Museu d’Arts Escèniques, respectivament, i hi donem tot el suport.

Totes tres institucions estem fermament compromeses en la recuperació de la memòria de l’escena catalana: d’aquest sublim art efímer que hem triat, del qual tan sols ens quedaran unes empremtes gràfiques, sonores, o unes poques fàbriques de teixit. I ho fem perquè estem convençuts que la memòria dels nostres teatres és un factor clau per a la comprensió del nostre passat i del nostre present. Fent-ho així recuperem també la memòria de les famílies, dels barris, de les ciutats i del nostre país, aprenem de la nostra història i contribuïm a preservar un llegat al qual no volem ni podem renunciar.

Segon:

Aquesta marató és una magnífica idea en tots els sentits, però també perquè és un projecte de participació ciutadana: obert, públic, transversal i genuí. Un projecte col·lectiu que permetrà identificar els actors, els ballarins, els dramaturgs, els tècnics, etc. de més de mig milió de fotografies datades des de finals del segle XIX fins ara.

Un projecte d’excel·lència, al qual volem donar continuïtat anual, però que seria totalment inviable si no comptéssim amb la col·laboració ciutadana. Sense ella seria impossible assolir ni una mínima part d’aquests gegantins objectius que ens hem fixat.

Tercer:

Cal destacar que el sensacional fons de què disposa el MAE ha estat possible gràcies a les donacions particulars i a les aportacions desinteressades de multitud de ciutadans i ciutadanes. La mateixa societat civil a la qual ara apel·lem perquè ens ajudi en la identificació i la catalogació d’imatges, durant aquesta primera marató documental “Te’n recordes?”. Aportacions i donacions que mereixen tot un capítol a part, de què podríem parlar a bastament, però ara només en citarem les dues últimes: tot el llegat de Vol-Ras i tot el llegat de Rosa Novell.

Quart:

Des de la Diputació de Barcelona volem destacar avui la gran tasca que fa el MAE (Centre de Documentació i

Museu de les Arts Escèniques de l'Institut del Teatre), com a centre de referència d'informació i recerca de les arts escèniques catalanes. Del seu gran suport a la recerca i la docència en l'àmbit teatral i a la difusió i la preservació dels fons documentals. Un museu exemplar, amb voluntat i necessitat de créixer, al qual hem de buscar una ubicació adequada. Aquesta és una assignatura pendent de la nostra institució, i ens comprometem a trobar-hi una solució dins d'aquest mandat.

Cinquè:

No podem deixar d'insistir en la singularitat a Europa d'una institució docent com l'Institut del Teatre. No hi ha cap centre de formació al continent que agrupi en una mateixa estructura escoles de les disciplines de l'art dramàtic, la dansa i la part tècnica de l'espectacle. A més, cal sumar-hi tot el ric fons documental i artístic que col·lecciona, conserva i difon el Museu de les Arts Escèniques.

Sisè:

Per acabar, vull recordar que a vegades no som prou conscients del compromís polític que va tenir el nostre teatre en els moments més foscos de la nostra història. Les representacions teatrals han suposat una de les poques esclatxes de llibertat, d'obertura mental i de transmissió de la llengua pròpia que s'han pogut mantenir. Sovint, havent de pagar autors, actors i directors un preu molt alt, i a risc a vegades de la seva pròpia seguretat personal. Recordem que hi va haver companys nostres empresonats l'any 77, la qual cosa va originar la gran vaga de la llibertat d'expressió.

Recordem sempre l'exemple d'altruisme i sacrifici dels que ens han precedit, i demostrem un cop més la voluntat del món de les arts escèniques de contribuir al cultiu de l'emancipació i de l'esperit crític, per tal que el retorn social de la cultura permeti corregir les desigualtats culturals, que són causa i efecte alhora de les desigualtats econòmiques, socials i educatives d'una part dels nostres conciutadans.

Participem, doncs, en aquest gran projecte:

Fem memòria, relatem la nostra història... i modifiquem-ne el curs!

Gràcies!

HTLM [La Cultura com a origen dels moviments socials](#). [4]

[Inicieu sessió](#) [5] o [registreu-vos](#) [6] per a enviar comentaris

Etiquetes: governança cultural

- [7]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2016/cultura-origen-moviments-socials>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/members/puigcorbej>

[3] <http://entreacte.cat/>

[4] <http://entreacte.cat/opinio/item/1698-la-cultura-com-a-origen-dels-moviments-socials>

[5] <https://interaccio.diba.cat/>

[6] <https://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[7] <https://interaccio.diba.cat/node/6685>